

**sosialurin** telf. 11820  
box 76, 3800 Argir  
Útgevari: p/f sosialurin  
Fyrirtaks-  
og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)  
Blaðfólk: Hogni Djurhuus  
Dagny Joensen  
Jóhann Mortensen  
Jan Müller  
Lýsingar: Árni Joensen  
Uppseting  
og prent: p/f sosialurin

## Tíðindablaðið SOSIALURIN

DAGURIN Í DAG er stórhending í søgu blaðs okkara. Ikki nóg mikið við tí, at Sosialurin er fluttur í nýggj hús. Men hetta blaðið er tað fyrsta, sum er prentað á egnari blaðpressu. Vit kunnu ikki siga annað enn, at blaðið við hesum hevur fingið tær best hugsandi umstøður og merkir hetta samstundis, at lesarin av røttum væntar sær nógva av Sosialinum í framtíðini. Hetta fara vit at gera okkara til at liva upp til.

TAÐ FYRSTA, lesarin kanska leggur til merkis í hesum blaði, er, at sjálvt blaðhøvdið hevur fingið eitt iskoyti — tíðindablaðið. Hetta skal skiljast sum ein undirstriking av, at vit fara at halda fast um tað redaktionellu kós við at bera skilgan tíðindaflutning. Vit vóna, at vit m.a. við munandi betri umstøðum og øktum blaðfólkatali í framtíðini kunnu lata lesaranum eitt enn betri og fjølbroyttari blað. Somuleiðis er ætlanin, at Sosialurin um stutta tíð skal koma út trýggjar ferðir um vikuna.

ÍLÖGAN TIL NYTT blaðhús og blaðpressu er stór. Tilsamans umleið hálvatriðju millión. Frá áhugaðum kring alt landið eru teknaðar umleið 800.000 krónur. Umframt hetta hava vit í væntu at fáa eini 2 til 300.000 kr. frá javnaðarflokkunum í Danmark, Noregi og Svøríki. Tað, sum írestar, er tikið upp sum lán.

HÓAST HENDAN lánið byrðan er tung, hava vit ljósar vónir um framtíðina. Um tað fer at eydnast okkum at geva eitt tilíkt blað út — trýggjar ferðir um vikuna — sum trúgvu lesarar okkara hava uppiborið, vóna vit, at okkara lesarar fara at styðja okkum eins væl framyvir, sum teir higartil hava gjørt.

VIT TAKKA hjartaliga øllum tykkum, sum á ein ella annan hátt hava veitt blaðnum ta hjálp, sum gjørdi tað gjørligt at fara undir hetta stóra tiltak okkara.

Hesi seinastu árin hevur Sosialurin verið prentaður á Dimmalætting. Vit vilja tí her nýta høvið til eisini at takka teimum fyrri alt beinasemi, tolni og gott tekniskt samstarv.

Heldur tú ikki

**sosialin**

## Viðmerking til Óla og uppskot til Jógvan

Í Dagblaðnum mikudagin «viðgerð» Ó.B. á sin vanligu hátt tær viðmerkingar, sum eg hevði til ta stóðutakan sum hansara floksformaður herfyri hevði til skrivningina í blaði hansara. Meginparturin er tað vanligu gassið, men fyrri at fyrirbyrgja mis-skiljingum skal eg gera vart við fylgjandi:

Eg standi ikki á nakran hátt í skuld til Dagblaðið ella fólkaflokkin. Tá eg viðgeri hetta mál, er tað eisini tí, eg sjálur havi beiskar royndir av skrivningarlagnum í DB, og eg havi alla møgulega orsök at virka imóti, at fleiri skulu koma í eina líknandi støðu, sum øll hini «ofrini» hjá Dagblaðnum.

Eg vil eisini undirstrika, at eg havi ta størstu virðing fyrri Jógvan Sundstein, sum eg altíð havi havt nógva við at gera, og um henda greinin er uppfatað sum eitt álöp á Jóg-

van, so eri eg harmur um tað. Tað var so ikki ætlanin. Men eg vil eisini undirstrika, at eg eri rúkandi ósamdur við floksformannin J. S. í hansara svári til Erlend, og tað haldi eg meg hava fullan rætt til at vera.

Eg meti framvegis, at DB hevur forverrað føroyska blaðskrivning í ein heilt stóran mun. Haldi eisini fast við, at tað kann ikki vera haldbart, tá fólkaflokkurin vil vera við, at hann als onga ábyrgd hevur av teirri linju sum Dagblaðið hevur. Og serliga tá grundgevingin er, at blaðið verður ríkið av einum serstøkum partafelag. At hetta verður gjørt er væl fyrst og fremst av rakstrarligum og praktiskum orsøkum. Tað sama er eisini galdandi fyrri «Sosialin», men fyrri tað er eingin sum noktar, at hann umboðar Javnaðarflokkin. DB

verður givið út av einum partafelag, har fólkafloksmenn eiga partapeningin, og Jógvan váttað júst, at blaðið fær stuðul frá flokkinum. Jógvan skivur eisini sjálvur oddagreinir, tá blaðstjórin er burtur. Her er eins og við t.d. Sosialinum so neyvt samband millum blað og flokk, at fólkaflokkurin kann ikki verða tikið í álvara, tá hann viðhvørt roynir at fræggja sær ábyrgdina av teirri linju, sum blaðið førir.

Eitt eru vit tó samdir um, og tað er, at føroysk blaðskrivning torvar ábót. Og tí vil eg enda við einum uppskoti, sum kanska kundi verið byrjanin til ein bata. Í Danmark hava teir nakað sum kallast «pressenævne». Her hevur pressan sjálf sett upp ávisar rammur fyrri hvat blaðini kunnu loyva sær. Verður farið út um hesar rammur, fær blaðið átalur

frá eini «pressuetiskari» nevnd, og blaðið hevur skyldu sjálvt at prenta hesa átalur.

Tað skuldi ikki verið nakað í vegin fyrri at gjørt nakað líknandi í Føroyum, soleiðis at blaðini komu ásamt sínámillum um nakrar reglur fyrri hvat blaðini kundu prenta. Ein heilt uttanveltað nevnd kundi tá havt eftirlit við, at hesar reglur vórðu hildnar. Bert tað, at ein slik nevnd varð sett, hevði óivað fingið blaðini at verið meira varin við hvat tey høystu, og fóru tey út um mark, skuldu tey havt skyldu at prenta tær átalur, sum tey fingur.

Eitt slíkt tiltak hevði kanska verið vert at sett í verk, og kom tað at virka eftir ætlan var nógva vunnin hjá øllum.

ól. j.

## bókarummæli

## Ein góð hjálp til at skilja støðuna hjá skrivandi

Martin Næs: Færøsk litteratur — udvikling og vilkår. Danmarks Biblioteksskole. 99 s. 1981. Kostnaður: 40,— kr.

Fyrri trimum árum síðani skrivaði Martin Næs, sum tá gekk á Danmarks Biblioteksskole, ritgerð um Færøsk litteratur — udvikling og vilkår. Henda ritgerð er nú komin í bók, útgivin av Danmarks Biblioteksskole 1981. Bókin er á dansku, og hava útgevararnir serliga havt í huga at geva fólk í okkara grannalondum innlit í føroysku bókmentaviður-skiftini.

Martin viðger ikki føroyska skaldskapin sum so, men kemur meira inn á, hvussu stóðan hjá rit-høvundanum er í dag, undir hvørjum umstøðum teir arbeiða, skriva, framleiða og útgeva sínar bókur. Og roynir hann at seta alt hetta inn í eitt bókmenta- og samfelagsligt samanhag.

Bókin byrjar við eini stuttari gjøgnumgongd av bókmentasøguni fram til umleið 1920. Her um-

røður hann kvæðini, hevur ein stuttan samandrætt av máløguni og nevnr tær fyrstu útgávurnar fyrst í hesi öldini. Í hesum sambandi viðger hann eisini bókmentafølgini Hitt føroyska bókmenta-felagið og Bókmentafelagið Varðan, sum hevur havt stóran týdning, við tað, at Varðin, tíðarritið, felagið gevur út, mestsum hevur verið eitt forum hjá øllum teimum, ið skrivað hava her á landi.

Síðan kemur eitt stutt yvirliit yvir bókaútgávuna tey seinastu tiggju árin, og visir tað ein stóran vøkstur: frá 49 bókum (1972) til 99 (1975). Tann brennandi spurningurin er nú: Hvussu eru møguleikarnir og korini í dag í einum so fáméntum fólk at megna hetta? Hvør er tað, ið skrivar? Hvør gevur út? Hvør ummælir? Hvør keypir? Og hvør lesur?

Hetta viðger Martin á teimum næstu 30 síðunum — og her kemur mangt forvitnisligt fram.

Tvey dømi: At landið stuðlar okkara rithøvundum, tað hildu vit okkum vita, ella vit

vónaðu tað; men hvussu stórur stuðulin var, tað vistu vit ikki. William Heinesen, ið man vera okkara best kendi høvundi, er tann, ið fær størsta stuðulin, hann fær frá landinum heilar 3.000,00 kr. um árið. 8 aðrir fáa eisini stuðul, men hvørjir teir eru, ella hvussu nógva teir fáa, verður ikki nevnt í bókini.

Á útgávuøkinum er tað soleiðis, at hevur tú skrivað eitt handrit, mást tú sjálvur syrgja fyrri at fáa tað út. Pengarnar mást tú sjálvur fáa til vega (antin tekur tú eitt lán, ella tú noyðist at skava eitt sindur burtur av lønini fyrri tigg borgarliga starv). Og soluni stendur tú eisini sjálvur fyrri. Reglan er tann, at hvør rithøvundur hevur sitt eina forlag. Sjálvandi kann eingin liva av bara at skriva, tá korini eru so út av lagi vánalig, sum tey eru.

Felags fyrri allar, ið faast við útgávu av bókum, er, at tað er eitt stórt fram-arligt tap, hvørjaferð ein nýggj bók verður útgivin.

Martin nevnr eisini forlagið Bókagard og filist á, at tað ikki livir upp til tað,

tað sigur seg vilja, nevnlíga at fjálga um føroyskan skaldskap og føroyskt mál. Grundgevingin hjá Martini er tann, at Bókagardur so at siga einans gevur út endurprentingar og einki av nýføroyskum skaldskapi.

Tað kann ikki vera rætt at bliva við at gera ætlan um framtíðina við for-tíðini.

Seinast í bókini viðger Martin 4 av okkara prosa-mannum: Heðin Brú, Martin Joensen, J. P. Heinesen og Magnus Dam Jacobsen og gevur eitt stutt yvirliit yvir føroysku yrkingina frá 1920 til í dag.

Sum áður sagt er hetta ikki ein bók um sjálvt innihaldið í skaldskapinum. Bókin viðger alt hitt, sum eisini hoyrir til, frá tí ein bók verður skrivað, til hon liggur í handlinum.

Bókin er sera áhuga-verdur lesnaður, og vónandi verður hon lisin, eisini her heima hjá okkum, tí hon kann verða ein góð hjálp hjá øllum at skilja støðuna hjá teimum skrivandi í Føroyum.

A. K.